

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม หลังจากประเทศได้รับการปลดปล่อย เมื่อปี พ.ศ. 2518 จนถึงปี พ.ศ. 2544 และศึกษาผลกระทบอันเนื่องจากการปฏิบัติทางเศรษฐกิจ และสังคมภายใต้โครงการศูนย์พัฒนา และบริการด้านการเกษตรของชุมชนหมู่บ้านนายาง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาไว้ 3 ประการ คือ

1. แบบแผนการผลิต และโครงสร้างสังคมของหมู่บ้านนายาง มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ความทันสมัยตามระบบเศรษฐกิจวางแผนจากส่วนกลาง หรือสังคมนิยมแบบคอมมิวนิสต์
2. โครงสร้างสังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะโครงสร้างของสังคมอันเนื่องด้วย แบบแผนการผลิต ความเชื่อ ค่านิยม จารีตประเพณี และโลกทัศน์ต่าง ๆ ของชุมชนหมู่บ้านนายาง เปลี่ยนแปลงไป
3. การเปลี่ยนแปลงตามสมมุติฐานข้อ 1 และข้อ 2 มีผลกระทบในแง่บวกมากกว่าแง่ลบต่อวิถีชีวิตของชุมชนหมู่บ้านนายาง

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่างในชุมชนหมู่บ้านนายาง 2 กลุ่ม คือครอบครัวที่เป็นตัวแบบและครอบครัวอื่น ๆ ที่ไม่เป็นตัวแบบด้วยวิธีการสังเกต และการสัมภาษณ์เป็นหลัก การสังเกตในระยะแรกเริ่มจะเป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อสำรวจชุมชนหมู่บ้าน และได้ปรับเปลี่ยนเป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในภายหลัง เมื่อเกิดความเข้าใจกันดีระหว่างผู้วิจัยกับประชากรที่ศึกษา ส่วนการสัมภาษณ์ในระยะแรกเริ่มจะเป็นสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ เพื่อหาข้อมูลพื้นฐานของ ชุมชน และประชากรที่ศึกษาต่อมาผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการในลักษณะแบบเจาะลึกด้านเศรษฐกิจ สังคม – วัฒนธรรมตลอดเวลาของการศึกษาในครั้งนี้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่องานวิจัยครั้งนี้ หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความครบถ้วน และให้มั่นใจในความเชื่อถือได้ของข้อมูลแล้ววิเคราะห์ตามหลักการอุปนัย (analytic induction) เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนในแต่ละประเด็น หลังจากนั้น นำข้อมูล ที่ได้วิเคราะห์แล้วไปตีความสร้างข้อสรุปตามหลักการตีความจากข้อมูลรูปธรรม หรือปรากฏการณ์ที่มองเห็นได้ เมื่อเห็นรูปธรรม หรือเหตุการณ์หลาย ๆ เหตุการณ์มาสร้างข้อสรุป คือเป็นการนำเอาข้อสรุปต่าง ๆ เหล่านี้มาเชื่อมโยงกันแล้วสรุปผลการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดสมมุติฐานดังกล่าวเป็นแนวในการตีความหาสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นที่สำคัญ 3 ประเด็น คือ

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

แต่ละประเด็นมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม : ศึกษากรณีหมู่บ้านนาข่าง เมืองนาทรายทอง กำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบประมวลได้โดยสังเขป ดังนี้

1.1 ภูมิหลังหมู่บ้าน

หมู่บ้านนาข่างเป็นหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2458 จากการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของประชาชน ซึ่งได้หนีศึกฮ้อมาแต่ทางภาคเหนือของประเทศไทย คือมาจากแขวงเชียงขวาง เป็นเผ่าไทพวน จึงอพยพมาตั้งบ้านอยู่ที่บ้านนาข่าง ครั้งแรกได้เข้ามาจับจองที่ดินทำไร่ทำสวนที่ใดเป็นที่ราบก็ทำเป็นที่นา เป็นเขตที่อุดมสมบูรณ์มีสัตว์ป่า นานา ชนิดมีลำห้วย คือ ห้วยซอนและห้วยซั่ว รวมทั้งมีบ่อน้ำขามีสัตว์น้ำ ปู ปลา มากมายที่อยู่ใกล้หมู่บ้าน ในปีแรกมี 5-6 ครอบครัว และต่อมาในปี พ.ศ. 2488 ได้มีประชาชนชาวอีสานประเทศไทยได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่อีกประมาณ 7-8 ครอบครัว และปี พ.ศ. 2518 ได้มีครอบครัวของอดีตทหารกองพันที่ 2 ที่เคยปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่หมู่บ้านนาข่าง เมื่ออายุเกษียณแล้วก็ได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านนาข่างนี้ จึงทำให้มีครอบครัวเพิ่มขึ้นเป็น 45 ครอบครัว การเพิ่มขึ้นของครอบครัวด้านหนึ่งเพิ่มขึ้นตาม ธรรมชาติ จากการแต่งงานแล้วย้ายออกไปตั้งบ้านเป็นครอบครัวของคู่สมรสใหม่ และการอพยพเข้ามาอยู่ของประชาชนที่อยู่หมู่บ้านรอบๆ และมาจากต่างอำเภอ ต่างจังหวัดในทศวรรษ 2530-2540

1.2 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ : แบบแผนการผลิต

1.2.1 การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการผลิต

แต่เดิมเศรษฐกิจของหมู่บ้านนายางเป็นเศรษฐกิจแบบยังชีพ คือผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลักการผลิตเพื่อแลกเปลี่ยนซื้อขายมีน้อยมาก ไม่ว่าจะเป็นการทำนา ทำไร่ ทำสวน หาของป่า หาปู หาปลา และจับสัตว์ กรรมสิทธิ์ในที่ดินแต่เดิมเกิดจากการจับจองและทำประโยชน์ในที่ดิน โดยไม่ต้องมีอำนาจรัฐเข้ามารองรับ สำหรับที่ไร่ทำไร่อุ้งแต่เดิมไม่มีกรรมสิทธิ์ถาวร ทำไป 1-2 ปี เมื่อย้ายไปทำที่อื่น ที่แก่ใครจะไปทำอะไรก็ได้จนมาถึงปี พ.ศ. 2519 ภายใน หมู่บ้านนายางได้มีการเปลี่ยนแปลงแบบวิธีการผลิต คือ ได้จัดตั้งหน่วยสามัคคี เพื่อทำไร่รวมหมู่ของชมรมแม่บ้านหรือเรียกว่าสมาคมแม่หญิง จัดตั้งสหกรณ์การเกษตรหรือเรียกว่าสหกรณ์รวมหมู่ และปี พ.ศ. 2521 ก็ได้จัดตั้งสหกรณ์ชื่อ-ขายเงิน เพื่อปฏิบัติตามนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจ - สังคมชั่วคราวในระยะแรก เพื่อนำเอาชาวไร่ ชาวนาเข้าสู่การผลิตแบบรวมหมู่ตามนโยบายเศรษฐกิจ - สังคม สังคมนิยมมีจุดประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้รับผลผลิตเพิ่มมากขึ้น และจะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นกว่าเดิม แต่การศึกษาพบว่าการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นภายใน หมู่บ้านนายาง ทำให้ผลผลิตที่ประชาชนได้รับลดน้อยลง และในที่สุดประชาชนก็ขาดแคลนข้าว สำหรับการบริโภค อีกทั้งการแบ่งปันผลผลิตให้สมาชิกแต่ละครอบครัวไม่เท่าเทียมกันไม่มีความ ยุติธรรมมีบางคนได้น้อย มีบางคนได้มาก และเกิดมีการถือ โกงในสหกรณ์ สหกรณ์ดังกล่าวจัดตั้งขึ้น และดำเนินการมาได้เพียง 5 ปีก็ได้ยุบเลิก เนื่องด้วยว่าคณะกรรมการบริหาร สหกรณ์ขาดความรู้ความสามารถในการบริหารสหกรณ์ และประชาชนก็ไม่เข้าใจในการจัดตั้ง สหกรณ์ทั้งไม่มีเงินทุนมาสนับสนุน และในที่สุดก็เกิดมีหนี้สินมาในปี พ.ศ. 2524 ประชาชนที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ แต่ละครอบครัวก็ได้กลับมาทำการผลิตเป็นแบบส่วนตัวที่เคยทำมาก่อนหน้านี้ตามศักยภาพที่มีอยู่

เมื่อปี พ.ศ. 2537 ได้จัดตั้งโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรขึ้น ซึ่งเป็นโครงการร่วมมือไทย-ลาวตามพระราชดำริ โดยโครงการดังกล่าวนี้เป็นโครงการแทรกเข้ามาเพื่อเสริมแผนพัฒนาเศรษฐกิจ - สังคมแห่งชาติในระยะของแผนการ 5 ปี ครั้งที่ 3 เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนชาวนาหมู่บ้านนายาง ในด้านการเกษตรจากการศึกษาสรุปได้ว่า อันเนื่องจากโครงการดังกล่าวนี้ทำให้ชาวนาหมู่บ้านนายางได้มีการเปลี่ยนแปลงแบบวิธีการผลิตจากเดิมเป็นการผลิตเศรษฐกิจ เพื่อยังชีพ ปัจจุบันการทำการผลิตเศรษฐกิจเพื่อยังชีพและเพื่อขาย ด้านระบบ แรงงาน แต่เดิมใช้ควายไถนา และมีการลงแขก หรือ ชาวนาเรียกว่า “เอาแรงกัน” มากไม่ว่าจะเป็นการทำนา ปักดำ เกี่ยวข้าว นวดข้าว ขนข้าว ขึ้นเถา (ยุ่ง) การถางไร่ ถางสวน สร้างบ้าน ฯลฯ ปัจจุบันก็ยังคงมีอยู่ ส่วนมากจะเป็นญาติ ๆ กันและคนที่อยู่บ้านใกล้เรือนเคียงกัน แต่เดิมการทำนา ทำไร่ ทำสวนยังใช้แบบโบราณไม่มีการนำใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่ทันสมัย

เมื่อพิจารณาจากการสังเกต และการสัมภาษณ์ครอบครัวกลุ่มตัวอย่าง ทั้งครอบครัวที่เป็นตัวแบบ และไม่เป็นตัวแบบ สรุปได้ดังนี้

1. ครอบครัวที่เป็นตัวแบบ แต่เดิมเป็นครอบครัวยากจนไม่มีที่ดินทำกิน เมื่อเข้าเป็นครอบครัวตัวแบบ แต่ละครอบครัวได้มีที่ดินทำกิน ซึ่งทางโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรจัดสรรให้เพื่อทำการผลิต ในด้านการผลิตได้มีการนำใช้เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ได้ทำนาปีละ 2 ครั้งคือทำนาปี และนาปรัง ในนี้มี 1 ครอบครัวได้ทำนาปีละ 1 ครั้ง เนื่องจากว่าที่นาเป็นที่สูง ซึ่งเป็นเหตุให้การส่งน้ำจากคลองชลประทานไปไม่ถึง จึงทำให้ครอบครัวดังกล่าวนี้ได้ทำการผลิตอื่นทดแทน เมื่อขายผลผลิตแล้วเอาเงินไปซื้อข้าวมาไว้บริโภคในครอบครัว เช่นปลูกพืชผักสวนครัว ปลูกข้าวโพด และเลี้ยงปลุสตัดว์ ในการทำการผลิตของครอบครัวตัวแบบ แต่ละครอบครัวได้นำใช้เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่เข้าในการผลิต คือได้ใช้รถแทรกเตอร์ หรือรถไถแบบมีคนเดินตามไถนา และไถสวน และใช้รถนวดข้าว พันธุ์ข้าวที่นำใช้ในการเพาะปลูกใช้พันธุ์ข้าวปรับปรุง ได้แก่ ข้าว กข 10 กข 16 กข 18 ข้าว ไออา 414 และข้าวท่าดอกคำ นอกจากนี้ทำนาปลูกข้าวแล้วครอบครัวตัวแบบ แต่ละครอบครัวก็ยังได้ทำสวนปลูกพืชผักสวนครัว และเลี้ยงปลุสตัดว์ไว้เพื่อบริโภคในครอบครัวและเพื่อขาย ในการทำการผลิตไม่ว่าจะเป็นการทำนา ทำสวน และเลี้ยงปลุสตัดว์ แต่ละครอบครัวก็ได้นำใช้ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช และอาหารสัตว์ จึงทำให้การผลิตได้รับผลผลิตสูงดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

2. ครอบครัวที่ไม่เป็นตัวแบบ แต่เดิมทำการผลิตเศรษฐกิจ เพื่อยังชีพ และผลิตข้าวเป็นหลัก เพื่อบริโภคในครอบครัว ปัจจุบันได้ทำการผลิตเศรษฐกิจเพื่อยังชีพ และเพื่อขาย โดยได้ทำการผลิตหลายอย่าง เช่น ทำนาปลูกข้าว ทำสวนปลูกพืชผักสวนครัว และเลี้ยงปลุสตัดว์ ในการทำการผลิตได้นำใช้เทคโนโลยีการเกษตรเข้าในการผลิตที่ทำให้ได้รับผลผลิตสูง เช่น ใช้รถแทรกเตอร์ หรือรถไถแบบมีคนเดินตามไถนา พันธุ์ข้าวที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้พันธุ์ข้าวพื้นเมือง ได้แก่ ข้าว กข 10 กข 16 กข 18 และพันธุ์ข้าวไออา 414 พร้อมนั้นก็ยังสามารถนำใช้ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช และอาหารสัตว์ สำหรับเลี้ยงสัตว์ แต่เดิมระบบแรงงานใช้แรงงานควายไถนา และประชาชนมีการลงแขกให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำการผลิต สำหรับ ครอบครัวตัวอย่างที่ไม่เป็นครอบครัวตัวแบบนี้มี 1 ครอบครัวได้ทำนาปีละ 2 ครั้ง และปีที่ผ่านมาได้ทำนา 3 ครั้ง เนื่องด้วยว่าที่นาอยู่ใกล้คลองชลประทานจึงมีเงื่อนไขสะดวกกว่าครอบครัวอื่น ๆ ส่วนครอบครัวที่เหลือได้ทำนาปีละ 1 ครั้ง เพราะที่นาอยู่ไกลคลองชลประทาน แต่ได้นำใช้น้ำฝนตามฤดูกาลเข้าในการผลิต และฤดูแล้งได้นำใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำน้ำชำซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน ซึ่งทางโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรได้ทำการขุดให้มีความยาว 70 เมตร กว้าง 10 เมตร และลึก 2 เมตร ครอบครัวดังกล่าวนี้เมื่อเสร็จสิ้นจากการทำนาแล้วก็ได้นำใช้ ที่นาทำการเพาะปลูก

อื่นอีก เช่นปลูกผัก ปลูกแตงโม แตงกวา ถั่วฝักยาว ข้าวโพดที่ชาวบ้านเรียกว่า “สาลี” และถั่วลิสงที่ชาวบ้านเรียกว่า “ถั่วดิน” ไว้เพื่อบริโภค และเพื่อขาย นอกจากนี้ก็ยังได้เลี้ยงปลุ่สัตว์เพื่อเป็นอาหารบริโภค และขายอีกด้วย โดยการถือครองที่ดินที่เสนอไว้ในตาราง 2

ตาราง 2 การถือครองที่ดินก่อนและหลังโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร

ครอบครัว	เพศ	อายุ	จำนวนถือครองที่ดิน	
			ก่อนมีโครงการฯ :	หลังมีโครงการฯ :
ที่เข้าร่วมโครงการฯ :				
(ครอบครัวตัวแบบ)				
1. นายคำเสียน ป่อทองดี	ชาย	56 ปี	X	16.90 ไร่
2. นายอ้วน ชุ่มไพโรจิตร	ชาย	48 ปี	X	14.12 ไร่
3. นางบัวลอย มิ่งขวัญ	หญิง	37 ปี	1.00 ไร่	15.14 ไร่
4. นางแสงฟ้า มะหาคุณ	หญิง	25 ปี	3.00 ไร่	17.15 ไร่
5. นางบุญช่วย ศรีพันเดช	หญิง	25 ปี	2.50 ไร่	16.50 ไร่
6. นายเส็ง บุญล้อม	ชาย	43 ปี	X	26.00 ไร่
ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ :				
(ครอบครัวที่ไม่เป็นตัวแบบ)				
1. นางทองแดง ประไพพันธ์		56 ปี	38 ไร่	38 ไร่
2. นายจันศรี เรืองประดิษฐ์	ชาย	42 ปี	22 ไร่	22 ไร่
3. นายอาคม วรรณโชค	ชาย	63 ปี	100 ไร่	100 ไร่
4. นางเครือวัลย์ สุวันทอง	หญิง	40 ปี	300 ไร่	300 ไร่
5. นางจันสุก แก้วประเสริฐ	หญิง	30 ปี	45 ไร่	45 ไร่
6. นายดวงแก้ว นอระราด	ชาย	55 ปี	49 ไร่	49 ไร่

X : ไม่มีที่ดินถือครอง

โดยสรุปเศรษฐกิจของชาวบ้านนาง เมืองนาทรายทอง โดยเฉพาะปัจจัยในการผลิตในรูปแบบของเทคโนโลยี ที่ดินและการประกอบกร

1.2.2 ในด้านการเงินการธนาคาร

ในการทำการผลิตนั้นทั้งครอบครัวที่เป็นตัวแบบ และไม่เป็นตัวแบบก็ได้มีการกู้ยืมเงิน และวัสดุเพื่อลงทุนในการผลิต สำหรับครอบครัวที่เป็นตัวแบบได้กู้ยืมในส่วนที่เป็นวัสดุ เช่น ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช และอาหารสัตว์ และครอบครัวที่ไม่เป็นตัวแบบได้กู้ยืมเงินจากกองทุนหมุนเวียนของประเทศออสเตรเลีย ซึ่งอยู่ภายใต้การคุ้มครองของโครงการฯ ในอัตราดอกเบี้ย 0.8 เปอร์เซ็นต์ และยังได้กู้ยืมวัสดุที่ใช้เข้าในการผลิตอีก เช่น ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช และอาหารสัตว์จากโครงการฯเหมือนกัน ในการชำระหนี้สินนั้นให้ชำระคืนในเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จสิ้นแล้ว เมื่อนำผลผลิตไปขายได้เงินมาก็นำไปชำระหนี้ตามกำหนดเวลาที่ได้กำหนดเอาไว้ เมื่อสิ้นปีมาทั้งครอบครัวตัวแบบ และครอบครัวที่ไม่เป็นตัวแบบก็สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลาที่ได้กำหนดเอาไว้ แต่ในปีไม่มีใครมีหนี้สินค้างอยู่ แต่ละครอบครัวยังมีเงินเก็บสะสมอีกด้วย สรุปได้ว่าแบบแผนการผลิตของชาวบ้านอาจกำลังเปลี่ยนแปลงในทิศทาง หรือลักษณะที่ สอดคล้องกับความทันสมัยตามระบบเศรษฐกิจแบบมีการวางแผนจากส่วนกลางที่รัฐบาลดูแลควบคุมอย่างใกล้ชิดซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 1 แต่อย่างไรก็ตามรัฐก็เริ่มผ่อนคลายนโยบายของรัฐลง อาทิการกู้ยืมเงินและวัสดุเพื่อการผลิตด้านเกษตรกรรมดังในตาราง 3

ตาราง 3 การกู้ยืมเงินและวัสดุเพื่อการผลิตด้านเกษตรกรรมก่อนและหลังโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร

ครอบครัว	เพศ	อายุ	การกู้ยืมเงินและวัสดุ	
			ก่อนมีโครงการฯ :	หลังมีโครงการฯ :
ที่เข้าร่วมโครงการฯ :				
(ครอบครัวตัวแบบ)				
	ชาย	56 ปี	X	✓
	ชาย	48 ปี	X	✓
1. นายคำเสียน บ่อทองดี	หญิง	37 ปี	X	✓
2. นายอ้วน ชุ่มไพโรจิตร	หญิง	25 ปี	X	✓
3. นางบัวลอย มิ่งขวัญ	หญิง	25 ปี	X	✓
4. นางแสงฟ้า มะหาคุณ	ชาย	43 ปี	X	
5. นางบุญช่วย ศรีพันเดช				✓
6. นายเส็ง บุญล้อม				✓

ตาราง 3 (ต่อ)

ครอบครัว	เพศ	อายุ	การกู้ยืมเงินและวัสดุ	
			ก่อนมีโครงการฯ :	หลังมีโครงการฯ :
ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ฯ :				
(ครอบครัวที่ไม่เป็นตัวแทน)				
	หญิง	56 ปี	X	✓
1. นางทองแดง ประไพพันธ์	ชาย	42 ปี	X	✓
2. นายจันศรี เรืองประดิษฐ์	ชาย	63 ปี	X	✓
3. นายอาคม วรรณโชค	หญิง	40 ปี	X	✓
4. นางเครือวัลย์ สุวันทอง	หญิง	30 ปี	X	✓
5. นางจันสุก แก้วประเสริฐ	ชาย	55 ปี	X	✓
6. นายดวงแก้ว นอระราด				✓
				✓

X = ไม่กู้ยืม

✓ = กู้ยืม

1.3 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม – วัฒนธรรม

1.3.1 การจัดตั้งองค์กรต่างๆ เช่น องค์กรหน่วยพรรค สมาคมแม่หญิง องค์กรเยาวชน องค์กรป้องกันความสงบเรียบร้อย และองค์กรกองหลอน (ทหารบ้าน) ขึ้นภายในหมู่บ้านนับแต่ประเทศได้รับการปลดปล่อย เมื่อปี พ.ศ. 2518 ได้มีผลให้ประชาชนมีความสามัคคีกันมากยิ่งขึ้น อย่างเป็นปึกแผ่น อีกทั้งมีความช่วยเหลือซึ่งกัน และกันมากขึ้น ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในสังคมไม่มีการเอาัดเอาเปรียบดูถูกเหยียดหยามกันในสังคมเหมือนกับในเมื่อก่อนประชาชนมีความรักใคร่ต่อกัน นอกจากนั้นองค์กรดังกล่าวยังได้ให้การศึกษอบรมประชาชนให้ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบกฎหมาย และขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม และให้ประชาชนรู้จักปกป้องรักษา และพัฒนาหมู่บ้านของตนให้มีความเจริญ เนื่องด้วยองค์กรต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น จึงทำให้สภาพภายในหมู่บ้านมีความสงบเรียบร้อยปราศจากความขัดแย้งกันในหมู่ประชาชน และทำให้หมู่บ้านได้มีการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ – สังคมให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ มา

1.3.2 การจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นภายในหมู่บ้านเป็นผลเนื่องด้วยการปฏิบัติตามนโยบายเศรษฐกิจ-สังคมของรัฐบาล เพื่อพัฒนาประเทศไปตามแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจ - สังคม แบบสังคมนิยม เพื่อเป็นการนำเอาชาวนา ชาวไร่ให้เข้าสู่การผลิตแบบรวมหมู่ เพื่อมุ่งหวังให้ประชาชนได้รับผลผลิตเพิ่มมากขึ้นอีกทั้ง เพื่อให้ประชาชนมีความคุ้นเคย สามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม และให้รู้จักแบ่งงานกันทำ พร้อมนั้นก็เพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจและรู้จักความยุติธรรม ความเสมอภาคในการแบ่งปันผลผลิต ซึ่งตนเองจะได้รับ แต่ผลผลิตของ สหกรณ์ที่ได้รับลดน้อยลงแต่ละปี และไม่บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหวังที่ได้ตั้งเอาไว้ในที่สุด สหกรณ์ก็ได้ยุบเลิกไป เนื่องด้วยสาเหตุที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

1.3.3 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว มีการเปลี่ยนแปลงน้อย โครงสร้างครอบครัวยังมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว โดยมีฝ่ายชายเป็นผู้นำพ่อแม่ และลูกมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ที่ได้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของผู้เป็นพ่อเป็นแม่ คือการให้ความอบอุ่น ดูแล คอยเอาใจใส่ ช่วยเหลือลูกในด้านต่างๆ และให้การตักเตือนว่ากล่าวสอนให้ลูกเป็นคนดี มีระเบียบวินัยในการประพฤติตนตามประเพณีวัฒนธรรม และกฎหมายของสังคม

1.3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึ่งพาอาศัยช่วยเหลือกันลดลงเล็กน้อย โดยเฉพาะในระยะที่มีโครงการศูนย์พัฒนา และบริการด้านการเกษตรมาช่วยเหลือ ทำให้แต่ละครอบครัวเอาใจใส่ในการผลิตเพิ่มมากขึ้น ได้ทำการผลิตหลายอย่าง และทำการผลิตตลอดทั้งปี เพื่อจะให้มีชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละครอบครัวดีขึ้นกว่าเดิมที่เป็นอยู่และทำตาม วัตถุประสงค์ของโครงการดังกล่าวที่ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีการดำรงชีวิตพอกินพอใช้ และอุ้มชูช่วยเหลือตนเองได้ ดังนั้นจึงทำให้การไปมาหาสู่ช่วยเหลือกันลดน้อยลง

1.3.5 การแต่งงานของชุมชนหมู่บ้านนายยังนิยมปฏิบัติตามประเพณีเหมือนเดิม แต่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมบ้าง คือ เมื่อบ่าวสาวจะแต่งงานกันเมื่อได้ปฏิบัติตามขั้นตอนประเพณีของการแต่งงานที่ตกลงกัน จากพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายชาย - หญิงแล้ว ปัจจุบันก่อนจะแต่งงานคู่บ่าวสาวยังต้องได้ไปจดทะเบียนสมรสที่สำนักงานทะเบียนอำเภอ และตรวจเลือด ตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลเพื่อจะรู้ว่าแต่ละคนมีโรคอะไร หรือไม่เพื่อไม่เป็นอุปสรรคในการมีบุตร และการครองคู่ชีวิตตลอดไป ส่วนค่าสินสอดได้เพิ่มขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจ การแต่งงานยังนิยมให้ฝ่ายชายไปอยู่กับฝ่ายหญิงเหมือนเดิม ในการแบ่งปันมรดกยังคงปฏิบัติตามที่เคยปฏิบัติกันมา คือ ลูกแต่ละคนจะได้ส่วนแบ่งเท่ากัน เว้นแต่ลูกผู้เลี้ยงดูพ่อแม่ก็จะได้รับส่วนแบ่งสองส่วน คือ ส่วนของพ่อแม่และส่วนของตนเอง

1.3.6 การทำคลอดได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน ชาวบ้านนายยังในอดีตนิยมไปทำคลอดกับหมอดำแย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 มาถึงปัจจุบันชาวบ้านนิยมไปทำคลอดที่โรงพยาบาล

ทั้งหมดไม่ได้ทำคลอดกับหมอดำแยอีกแล้ว สาเหตุก็เนื่องด้วยนางอ้อยได้ไปทำคลอดกับหมอดำแยได้ทำให้นางอ้อย และลูกในท้องเสียชีวิต เนื่องจากใช้เวลาทำคลอดนานหลายชั่วโมง ทำให้เพลียและเสียเลือดมากทำให้เสียชีวิต นับแต่นั้นมาผู้หญิงที่มีครรภ์ใกล้คลอดก็จะไปทำคลอดที่โรงพยาบาล ไม่มีใครทำคลอดกับหมอดำแยอีกต่อไป แต่อย่างไรก็ตามบางเรื่องมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมากเช่นการอยู่ไฟ หลังออกจากโรงพยาบาลแล้วก็กลับมาอยู่ไฟที่บ้าน เพราะมีความเชื่อว่าการอยู่ไฟทำให้ร่างกายแข็งแรงไม่ค่อยเป็นโรคหรือป่วยไข้สุขภาพก็จะฟื้นเป็นปกติเร็ว

1.3.7 ในด้านการศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากว่าประชาชนได้มีความตื่นตัวสูงได้ส่งลูกหลานไปเรียนเพิ่มมากขึ้น และส่งเรียนต่อในชั้นสูงขึ้นเรื่อย ๆ เพราะอยากให้ลูกหลานมีความรู้ มีอาชีพที่ดี ไม่อยากให้ลูกหลานมีอาชีพเป็นเกษตรกร ทำนาทำไร่เหมือนดังพ่อแม่ เพราะทำนาทำไร่เป็นอาชีพที่ลำบาก อีกทั้งประชาชนผู้ที่ไม่รู้หนังสือ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ฝ่ายปกครองหมู่บ้านได้ร่วมกับครูในหมู่บ้านจัดการสอนประชาศึกษาหรือเรียกว่าประชาบำรุงให้เพื่อปฏิบัติตามนโยบายการลดล้างความไม่รู้หนังสือของประชาชน ดังนั้นประชาชนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีถึง 45 ปี ต้องได้เข้าเรียนประชาศึกษาเพื่อให้อ่านออกเขียนได้

1.3.8 ในด้านพฤติกรรมการรักษาพยาบาลมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ซึ่งในอดีตได้รับการรักษาด้วยแพทย์แผนโบราณและหมอดผีหมอไสยศาสตร์บ้าง เมื่อเวลาเจ็บป่วยไข้ แต่ 10 ปีหลังมานี้ชาวบ้านได้หันมารับการรักษากับแพทย์สมัยใหม่และใช้ยาแผนปัจจุบันมากขึ้นและเพิ่มมากขึ้นจนถึง 100 เปอร์เซ็นต์ เป็นการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากยาแผนปัจจุบันและแพทย์สมัยใหม่ชาวบ้านบอกเป็นเสียงเดียวกันว่าการรักษากับแพทย์สมัยใหม่ ใช้ยาแผนปัจจุบันได้รับผลดีและหายเร็ว ทั้งรู้จักอาการของไข้ได้อย่างชัดเจน โรคบางโรคแพทย์แผนโบราณรักษาไม่หาย เช่น โรคมาเลเรีย แต่ยาแผนปัจจุบันรักษาหาย อีกทั้งปัจจุบันภายในหมู่บ้านนายาก็ไม่มีหมอดผีหมอไสยศาสตร์อีกแล้ว อนึ่ง เจ้าหน้าที่หน่วยงานสาธารณสุขของรัฐก็ได้มารณรงค์ต่อต้านโรคท้องร่วง โรคมาเลเรีย และโรคไข้เลือดออก และในหมู่บ้านก็มีแพทย์อาสาสมัครคอยดูแลช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วยพร้อมทั้งให้การรณรงค์ในการคุมกำเนิดแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้แต่ละครอบครัวมีลูกน้อยลงและก็จะไม่มีความลำบากในการดำรงชีวิตจะทำให้ครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

1.3.9 การเปลี่ยนแปลงด้านศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไป การไปวัดและการเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ตลอดจนบทบาทของพระในด้านการอบรมสั่งสอนลดน้อยลงและบทบาทพระในการเป็นผู้นำในการพัฒนาลดลง การปฏิบัติบางอย่าง เช่น การถือศีล การไปฟังธรรมในช่วงเช้าพรรษาปฏิบัติกันน้อยลง เพราะชาวบ้านไม่ค่อยมีเวลามาก เช่นแต่ก่อน แต่การปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีในแต่ละเดือนยังคงปฏิบัติสืบทอดกันมา มีบางพิธีกรรมก็ได้ร่วมกันทำครั้งเดียว คือในปีที่ผ่านมาชาวบ้านได้ร่วมทั้ง

บุญพลสวัสดิ์ บุญสงกรานต์ และบุญบั้งไฟมาทำพิธีในเดือนเดียวกัน เมื่อถามชาวบ้านว่าทำไมจึงมีการทำแบบนี้ชาวบ้านก็ตอบว่า เพื่อเป็นการประหยัดเวลาและไม่ได้เตรียมการทำพิธีหลายครั้ง เพราะว่าแต่ละคนแต่ละครอบครัวก็ไม่มีเวลาว่างมากเหมือนแต่ก่อน แต่ละคนต้องทำงานมากขึ้นและปีต่อ ๆ ไปก็จะทำแบบนี้เหมือนกัน แต่การปฏิบัติในเรื่องความเชื่อ เช่น เมื่อถึงฤดูการผลิตก่อนจะลงมือทำนาต้องทำพิธีเลี้ยงผีตาแฮกหรือพิธีแฮกนา ปัจจุบันมีการทำน้อยมาก

แต่อย่างไรก็ตามโลกทัศน์และชีวิตทัศน์ของชาวบ้านนาอาจยังอิงหรือได้รับอิทธิพลของพุทธศาสนาแบบหินยาน แบบชาวบ้าน (popular Buddhism) ค่อนข้างมาก โดยสรุปวิถีชีวิตของชุมชนบ้านนาอาจได้รับผลกระทบจากกระแสแห่งความทันสมัยหรือโลกาภิวัตน์ (globalization) ได้มีการนำวัตถุที่ทันสมัยมาใช้ ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกในครัวเรือน เมื่อมีกระแสไฟฟ้าใช้ก็ทำให้เกิดมีความต้องการนำสิ่งของต่าง ๆ เหล่านี้มาใช้ เช่น พัดลม ตู้เย็น โทรทัศน์ วิทยุ-เทป และเครื่องใช้ไฟฟ้าอื่น ๆ และเมื่อมีเส้นทางที่ให้ความสะดวกสบายในการติดต่อระหว่างตัวเมืองกับหมู่บ้านทำให้ชาวบ้านนาอาจมีการซื้อ-ขายกับตัวเมืองมากขึ้น มีชาวบ้านผู้ที่ให้ข้อมูลหลักหลายคนที่ได้ตอบคำถามที่ผู้วิจัยถามว่า เมื่อก่อนกับปัจจุบันชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านมีความแตกต่างกันหรือไม่ ชาวบ้านได้ตอบแบบเดียวกันว่า ต่างกันเหมือนหน้ามือกับหลังมือ เมื่อมีโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรมาให้ความช่วยเหลือ คือได้มีถนนลาดยางเข้าสู่หมู่บ้าน มีกระแสไฟฟ้าใช้ในแต่ละครัวเรือน มีน้ำบาดาลใช้ภายในหมู่บ้าน มีน้ำชลประทาน และอ่างเก็บน้ำน้ำชา สำหรับใช้ในการผลิต นอกจากนี้ก็ได้รับแจกจ่ายพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ และให้การแนะนำด้านวิชาการการเกษตร เช่น วิธีการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ให้ประชาชนด้วย ปัจจุบันประชาชนทำการผลิตทั้งเพื่อไว้บริโภคและเพื่อขายอีกด้วย ประชาชนได้มีชีวิตความเป็นอยู่พอกินพอใช้และก็มีเงินเก็บสะสมไว้เล็กน้อย นอกจากนั้นทางโครงการฯ ยังได้ช่วยเหลือจัดตั้งหน่วยงานอาสาสมัครแพทย์สัตว์เพื่อช่วยดูแลสัตว์เลี้ยงของชาวบ้านไม่ให้มีโรคเกิดขึ้นกับสัตว์ประเภทต่าง ๆ ในหมู่บ้าน สรุปได้ว่าโครงสร้างสังคมของหมู่บ้านนาอาจ ซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรมที่มีความเชื่อ ค่านิยม ประเพณีแบบดั้งเดิมกำลังเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่สอดคล้องกับแบบวิธีการผลิตที่นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ โดยโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรให้ความสนับสนุนภายใต้ความร่วมมือของสองรัฐบาลไทย-ลาวตามโครงการพระราชดำริซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบตามบทสรุปในข้อ 1 มีประเด็นที่ผู้วิจัยจะเสนอบทอภิปรายดังต่อไปนี้

2.1 ผลกระทบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการผลิต

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 จนกระทั่งปัจจุบันรัฐบาลได้ดำเนินการปฏิวัติความสัมพันธ์ทางการผลิตกล่าวคือยกเลิกระบบกรรมสิทธิ์เอกชนเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตและทดแทนด้วยระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม โดยสร้างระบบความสัมพันธ์ทางการผลิตใหม่สองรูปแบบ คือกรรมสิทธิ์ของชาวบ้านและกรรมสิทธิ์ของรัฐรวมหมู่ ได้เปลี่ยนแบบวิธีการผลิตของชาวบ้าน จากการผลิตแบบ เอกชนมาเป็นการผลิตแบบรวมหมู่หรือแบบนารวมกลุ่ม จากสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ จึงทำให้ชาวบ้านนายงได้เปลี่ยนแบบวิธีการผลิตคล้อยตามไปด้วย คือปี พ.ศ. 2519 และ ปี พ.ศ. 2521 ได้จัดตั้งสหกรณ์เกษตรหรือสหกรณ์รวมหมู่เป็นการนำเอาชาวบ้านเข้าสู่การผลิตรวมหมู่ วิธีการผลิตคือ เอาที่นาของประชาชนมารวมกันตามความสมัครใจ รวมทั้งแรงงานจากแต่ละครอบครัว เช่น แรงงานคน แรงงานสัตว์และอุปกรณ์การผลิตต่าง ๆ มารวมกัน และร่วมกันทำการผลิต จุดประสงค์ในการผลิตของสหกรณ์ก็คือ ผลิตข้าวไว้เพื่อบริโภคเพียงอย่างเดียว เมื่อแบ่งปันผลผลิตก็ต้องแบ่งปันตามหลักการสังคมนิยมที่ระบุว่า “ใครทำงานน้อยก็ได้รับผลผลิตน้อย ใครทำงานมากก็ได้รับผลผลิตมาก ใครไม่ทำงานก็จะไม่ได้รับผลผลิต” แต่สหกรณ์เกษตรจัดตั้งมาได้ 2 ปีก็ได้ยุบเลิกไปก็เนื่องด้วยว่าคณะบริหารสหกรณ์ไม่มีความรู้ความสามารถในการบริหารและประชาชนผู้เป็นสมาชิกก็ไม่เข้าใจในการจัดตั้งสหกรณ์ เมื่อสิ้นปีการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่ได้รับก็ลดต่ำลงอีกทั้งการแบ่งปันผลผลิตให้สมาชิกแต่ละคนก็ไม่เท่าเทียมกัน ทั้งที่มีการทำงานเหมือนกันและได้รับผลประโยชน์น้อย ทำให้ประชาชนขาดแคลนข้าวเพื่อบริโภค เครื่องมือการผลิตก็ใช้แบบโบราณการผลิตก็อิงตามฤดูกาลอาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติเพื่อทำการผลิต และปัจจุบันที่สำคัญก็คือขาดเงินทุนมาสนับสนุนการผลิต

มาในปี พ.ศ. 2521 ก็ได้มีการจัดตั้งสหกรณ์ชื่อ-ชายขึ้นมาอีก ผู้เข้าร่วมก็คือสมาชิกจากแต่ละครอบครัวเหมือนกับสหกรณ์ที่ผ่านมา จุดประสงค์และการดำเนินงานของสหกรณ์นี้ก็คือเอาวัตถุประสงค์รูปมาจากศูนย์การค้ากำแพงนครเวียงจันทน์และแผนกการค้าเมืองนาทรายทอง โดยมีเงื่อนไขว่าเวลาสหกรณ์ชำระหนี้ต้องได้ชำระหนี้เป็นข้าวเปลือกให้แก่เจ้าหนี้ วัตถุประสงค์ที่สหกรณ์เอามาประกอบมีเครื่องเขียนหรืออุปกรณ์การเรียนการสอน เครื่องใช้บริโภคในครัวเรือน และอุปกรณ์การผลิต สำหรับทำนาทำไร่ เมื่อเอามาแล้วทางคณะกรรมการบริหารสหกรณ์ก็จะวางราคาของสินค้าแต่ละประเภทว่าจะคิดราคาเท่าไร สินค้าดังกล่าวได้แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งสำหรับไว้ขายและอีกส่วนหนึ่งสำหรับเอาไปแลกเปลี่ยนข้าวกับประชาชน ส่วนที่ขายเมื่อขายได้เงินมาแล้วก็เอาเงินไปซื้อ

ข้าวเหมือนกัน เพื่อนำไปชำระหนี้ ปรากฏว่าสหกรณ์ซื้อ-ขายนี้ดำเนินกิจการมาได้ 3 ปี ก็ได้ยุบเลิกด้วยสาเหตุที่ว่าเกิดมีการฉ้อโกงในสหกรณ์ ผลผลิตที่ได้รับแต่ละปีลดน้อยลง ทำให้สหกรณ์ขาดทุน และก็ไม่สามารถชำระหนี้สินได้ จึงจำเป็นต้องให้สมาชิกแต่ละคนกลับคืนไปทำการผลิตส่วนตัวตามแต่ละครอบครัวเหมือนเดิม จากสภาพที่เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบวิธีการผลิตขึ้นในหมู่บ้าน นานานี้ก็เป็นผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปทางลบอีกแบบหนึ่ง ปรากฏการณ์โดยนัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าแม้จะเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตหรือแบบแผนการผลิตหากโครงสร้างค่านิยมในการทำงาน (work ethics) และวิธีดำเนินการในการผลิต (กินเก่งแต่ผลิตไม่เป็น กลายเป็นนักบริโภคนิยมมากกว่าจะตระหนักในค่านิยมเป็นผู้ผลิต) ก็เป็นการยากที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ผลเชิงบวกมีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.2 ผลกระทบในการใช้เทคโนโลยีการเกษตร

ก่อนปี พ.ศ. 2537 ไม่มีการใช้เทคโนโลยีการเกษตรเลย ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 ได้มีโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรมาช่วยเหลือได้ทำให้มีการนำใช้เทคโนโลยีการเกษตรเข้าในการผลิต ได้แก่ การใช้รถแทรกเตอร์ หรือรถไถแบบมีคนเดินตาม ใช้ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช ส่วนฟุนคอกมีการใช้น้อยลง ชาวบ้านนาอย่างทั้งครอบครัวที่เป็นตัวแบบและไม่เป็นตัวแบบ ได้นำใช้เทคโนโลยีการเกษตรดังกล่าวนี้ในการผลิต เช่น การทำนา ทำสวน ปลูกพืชผักสวนครัวต่าง ๆ นอกจากนี้ก็ยังได้ปรับเปลี่ยนแนวพันธุ์ข้าวจากพันธุ์ข้าวพื้นเมืองมาเป็นพันธุ์ข้าวปรับปรุง คือ ข้าวไออา 414 และ 660 ข้าว กข 10 ข้าว กข 16 และข้าว กข 18 เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงในการนำใช้เทคโนโลยีการเกษตรเข้าในการผลิต ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งครอบครัวที่เป็นตัวแบบและไม่เป็นตัวแบบดังเสนอไว้ในบทที่ 4 มีข้อสังเกตดังนี้

2.2.1 ครอบครัวกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครอบครัวตัวแบบได้ใช้เทคโนโลยีการเกษตรเข้าในการผลิต โดยภายใต้การให้ความช่วยเหลือของโครงการฯ ที่เป็นเอกภาพกันทั้ง 6 ครอบครัว เช่น รถไถ ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช ยกเว้น 1 ครอบครัวที่ได้นำใช้เครื่องจักรสูบน้ำช่วย เนื่องจากน้ำไม่เพียงพอในการผลิต เพราะเนื้อที่ดินเป็นเนินสูงทำให้การส่งน้ำจากคลองชลประทานไม่ได้สะดวก นอกจากนี้แล้วครอบครัวตัวแบบยังได้รับการแนะนำและตรวจตราอย่างใกล้ชิดของนักวิชาการเกษตรที่โครงการได้จัดส่งมาช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูก โดยเฉพาะการทำนาปลูกข้าวได้ทำตามขั้นตอนของนักวิชาการแนะนำให้ตั้งแต่วิธีการตกกล้า จนถึงเวลาเก็บเกี่ยวสมาชิกครอบครัวตัวแบบเล่าให้ฟัง สำหรับสมาชิกครอบครัวตัวแบบที่ไม่ทำนามาก่อนก็บอกว่า แต่ก่อนไม่รู้จักริวิธีการทำนาแต่ปัจจุบันรู้ทั้งวิธีการทำนาปีและนาปรัง ส่วนครอบครัวตัวแบบที่เคยทำนามาก่อนก็บอกว่า แต่ก่อน

ทำนาก็ทำตามประเพณีที่เคยทำ แต่ไม่รู้ว่าจะทำวิธีใด เพื่อจะให้ได้ผลผลิตสูงและพันธุ์ข้าวที่ใช้การเพาะปลูก ส่วนมากก็เป็นพันธุ์ข้าวพื้นเมืองและพวกเขายังได้เล่าอีกว่า ปัจจุบันก็สามารถคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้สำหรับการเพาะปลูกในฤดูกาลถัดไปได้ด้วยตนเอง ก็เป็นการหลุดพ้นในการให้ช่วยเหลือของโครงการฯ ไปด้วย นอกจากนั้นครอบครัวตัวแบบก็ยังได้นำใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่กล่าวมาข้างต้นในการทำสวนปลูกพืชผักสวนครัวที่เป็นอาชีพเสริม และยังสามารถเลี้ยงปลุ่สัตว์ไว้เพื่อบริโภคและขาย สร้างรายได้ให้ครอบครัว อันเนื่องจากผลของการนำใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่ตัวแบบซึ่งในเมื่อก่อนเป็นครอบครัวที่ยากจนมีรายได้น้อย ไม่พอกินไม่พอใช้ นำไปสู่ครอบครัวที่มีพอกินพอใช้และมีเงินเหลือเก็บสะสมไว้ในแต่ละปี แต่ในนี้มี 1 ครอบครัวชีวิตความเป็นอยู่มีพอกินพอใช้แต่ไม่มีเงินเหลือเก็บสะสม

2.2.2 ครอบครัวกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นตัวแบบ ในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 6 ครอบครัว ซึ่งได้นำใช้เทคโนโลยีการเกษตรเข้าในการผลิตเหมือนกันกับครอบครัวตัวแบบที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ครอบครัวที่ไม่เป็นตัวแบบ แต่ละครอบครัวมีวิถีชีวิตแบบมีคนเดินตามเป็นของตน เพื่อใช้ในการทำนาทำสวนในนี้มี 3 ครอบครัวได้ใช้เครื่องจักรสูบน้ำ เพื่อสูบน้ำเข้าในพื้นที่ทำการผลิต วิธีการทำนาก็ได้ทำตามขั้นตอนที่นักวิชาการเกษตรแนะนำให้คือตั้งแต่วิธีการตกกล้าการไถการปักดำ การใส่ปุ๋ยเคมี วิธีใช้ยาปราบศัตรูพืชและพันธุ์ที่ใช้ในการเพาะปลูก พวกเขาได้บอกกับผู้วิจัยว่า เมื่อก่อนการทำนาก็ไม่ได้ใช้เทคโนโลยีเข้าในการผลิตแบบนี้ทำตามฤดูกาลตามธรรมชาติ ใช้พันธุ์ข้าวพื้นเมืองผลผลิตก็ได้น้อย ปัจจุบันใช้พันธุ์ข้าวปรับปรุงให้ผลผลิตสูง นอกจากนั้นก็ยังมีใช้เทคโนโลยีในการปลูกพืชผักสวนครัว นอกจากทำนาปลูกข้าว ปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงปลุ่สัตว์แล้ว ยังมี 3 ครอบครัวที่ทำการผลิตเฉพาะเป็นสินค้า คือ 1. ครอบครัวนางทองแดง ประไพพันธุ์เลี้ยงหมูและแพะสำหรับไว้ขาย 2. ครอบครัวนายจันศรี เรืองประดิษฐ์ ปลูกแตงกวาปีละ 2-3 ครั้ง และ 3. ครอบครัวนายดวงแก้ว นอระวาด ได้ปลูกแตงโมปีละ 2 ครั้ง ปลูกไว้สำหรับขายเป็นสินค้า การใช้เทคโนโลยีการเกษตรในการผลิตกิจกรรมของครอบครัวกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นตัวแบบเป็นผลให้การผลิตเพื่อยังชีพเปลี่ยนไปเป็นการผลิตเพื่อยังชีพ และเพื่อขายได้ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวดังกล่าวนี้ มีพอกินพอใช้และมีเงินเหลือเก็บสะสมแต่ละปี เช่น การนำใช้เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ ดังในตาราง 4

ตาราง 4 การใช้เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ก่อนและหลังโครงการศูนย์พัฒนาและบริการ
ด้านการเกษตร

ครอบครัว	เพศ	อายุ	การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่	
			ก่อนมีโครงการฯ :	หลังมีโครงการฯ :
ที่เข้าร่วมโครงการฯ :				
(ครอบครัวตัวแบบ)				
	ชาย	56 ปี	X	✓
1. นายคำเสียน บ่อทองดี	ชาย	48 ปี	X	✓
2. นายอ้วน ชุ่มไพโรจิตร	หญิง	37 ปี	X	✓
3. นางบัวลอย มิ่งขวัญ	หญิง	25 ปี	X	✓
4. นางแสงฟ้า มะหาคุณ	หญิง	25 ปี	X	✓
5. นางบุญช่วย ศรีพันเดช	ชาย	43 ปี	X	
6. นายเส็ง บุญล้อม				✓
ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ :				
(ครอบครัวที่ไม่เป็นตัวแบบ)				
	หญิง	56 ปี	X	✓
	ชาย	42 ปี	X	
1. นางทองแดง ประไพพันธ์	ชาย	63 ปี	X	
2. นายจันศรี เรืองประดิษฐ์	หญิง	40 ปี	X	✓
3. นายอาคม วรรณโชค	หญิง	30 ปี	X	✓
4. นางเครือวัลย์ สุวันทอง	ชาย	55 ปี	X	✓
5. นางจันสุก แก้วประเสริฐ				
6. นายดวงแก้ว นอระราด				✓

X = ไม่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

✓ = ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

3. สำหรับครอบครัวชาวบ้านทั่วไปที่ไม่เป็นครอบครัวกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 10 คน เป็นชาย 6 คน และเป็นหญิง 4 คน ในคำถามเดียวกันว่า ในเมื่อก่อนและปัจจุบันการทำงานแตกต่างกันหรือไม่ แต่ทุกคนก็ได้ตอบว่ามีความแตกต่างกัน

มาก เพราะว่เมื่อก่อนใช้ควายไถนาไม่ได้ใช้ปุ๋ยเคมี ใช้ขี้เฒ่าแมลงอะไรก็ทำตามธรรมชาติหมด แต่เมื่อมีโครงการนี้ชาวบ้านก็มีการใช้รถไถนาไถสวน พันธุ์ข้าวใช้ปลูกกันก็ใช้พันธุ์ข้าวปรับปรุง เป็นต้นว่าข้าวไออา 414 ข้าว กข 10 ข้าว กข 16 และ กข 18 มีการใช้ปุ๋ยเคมี ขี้เฒ่าแมลง การทำนาก็มี นักวิชาการเกษตรมาแนะนำวิธีการเพาะปลูกให้นับตั้งแต่วิธีการตกกล้า การไถนา ปักดำ และวิธีการดูแลรักษา ถึงเวลานวดข้าวก็ไม่ได้นวดด้วยมือ เขาก็จ้างรถนวดข้าวมานวดให้ ปัจจุบันผลผลิตข้าวก็ได้ผลผลิตสูง การใช้รถไถนาก็เร็วกว่าให้ควายไถหลายเท่า ปัจจุบันชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านดีขึ้นมากกว่าแต่ก่อน เพราะว่แต่ละครอบครัวมีการผลิตทำมาหากินตลอดทั้งปี หมดสิ้นฤดูทำนาก็ทำสวนต่อ ปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู นอกจากนี้ก็ยังมีหลายครอบครัวได้เลี้ยงวัวและควายอีก

2.3 ผลกระทบของการใช้แหล่งน้ำ

ก่อนปี พ.ศ. 2537 ชาวบ้านนาขางใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติในการทำการผลิต เช่น น้ำห้วยซั่ว และน้ำฝนตามฤดูกาลจากสภาพดังกล่าว จึงทำให้ชาวบ้านนาขางในเมื่อก่อนได้ทำการผลิตได้เพียงปีละ 1 ครั้ง คือทำนาปลูกข้าวในฤดูฝน แต่ในปีเมื่อเสร็จสิ้นจากการทำนาชาวบ้านส่วนมากจะทำการผลิตปลูกพืชผักสวนครัว ไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือนตามริมห้วยซั่ว ตามริมทุ่งนาในที่พอนมีน้ำใช้ในการทำการผลิตดังกล่าว แต่ชาวบ้านได้อาศัยแหล่งธรรมชาติที่อยู่ใกล้บ้าน เป็นที่ทำมาหากิน เช่น ตามห้วยซอน ห้วยซั่ว หนองหรือบึง เพื่อหาปูหาปลา และหาพืชผักตามป่ามาไว้เพื่อบริโภค เพราะชาวบ้านนอกจากทำนาทำไร่แล้วฤดูแล้งก็ไม่ได้ทำการผลิตอื่นอีก เพราะไม่มีน้ำเพียงพอเพื่อทำการผลิต จนมาถึงปี พ.ศ. 2537 ได้มีโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรมาช่วยเหลือได้สร้างอ่างเก็บน้ำห้วยซอนและอ่างเก็บน้ำน้ำชาที่อยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน เพื่อเป็นแหล่งน้ำให้แกชาวบ้านได้นำใช้ในการผลิต จึงเป็นเงื่อนไขที่ดีทำให้ชาวบ้านนาขางได้ทำการผลิตตลอดปี ทำให้มีงานทำมากขึ้น คือมีชาวบ้าน 4 ครอบครัวได้ทำนาปีละ 2 ครั้ง เพราะมีพื้นที่การผลิตอยู่ใกล้คลองชลประทาน สำหรับครอบครัวอื่น ๆ ที่มีพื้นที่อยู่ไกลจากคลองชลประทานก็ได้นำใช้น้ำจากห้วยซั่วและอ่างเก็บน้ำน้ำชา แต่ได้ทำนาปีละ 1 ครั้ง หลังจากเสร็จสิ้นการทำนาก็ได้นำใช้เนื้อที่นาทำการผลิตอื่นอีกต่อไป คือปลูกแตงโม แตงกวา ถั่วฝักยาว ข้าวโพดและพืชผักต่าง ๆ เช่น ผักกาด ผักชี สลัด หัวหอม กระเทียม ผักคะน้า เป็นต้น สำหรับไว้เพื่อบริโภคและขายเป็นการสร้างรายได้ให้ครอบครัว การมีแหล่งน้ำที่สะดวกดังกล่าวนี้ทำให้วิธีการผลิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่มีการผลิตข้าวเป็นอาชีพหลักอย่างเดียวมาเป็นการผลิตข้าวและปลูกพืชผักต่างๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งเป็นผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอีกทางหนึ่งของ หมู่บ้านนาขาง การใช้แหล่งน้ำในการผลิตด้านเกษตรกรรมดังในตาราง 5

ตาราง 5 การใช้แหล่งน้ำในการผลิตด้านเกษตรกรรมก่อนและหลังโครงการศูนย์พัฒนาและ
บริการด้านเกษตรกรรม

ครอบครัว	เพศ	อายุ	การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่	
			ก่อนมีโครงการฯ :	หลังมีโครงการฯ
ที่เข้าร่วมโครงการฯ :				
(ครอบครัวตัวแบบ)				
	ชาย	56 ปี	X	✓
1. นายคำเสียน บ่อทองดี	ชาย	48 ปี	X	✓
2. นายอ้วน ชุ่มไพโรจิตร	หญิง	37 ปี	X	✓
3. นางบัวลอย มิ่งขวัญ	หญิง	25 ปี	X	✓
4. นางแสงฟ้า มะหาคุณ	หญิง	25 ปี	X	✓
5. นางบุญช่วย ศรีพันเดช	ชาย	43 ปี	X	
6. นายเส็ง บุญล้อม				✓
ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ :				
(ครอบครัวที่ไม่เป็นตัวแบบ)				
	หญิง	56 ปี	X	✓
	ชาย	42 ปี	X	
1. นางทองแดง ประไพพันธ์	ชาย	63 ปี	X	
2. นายจันศรี เรืองประดิษฐ์	หญิง	40 ปี	X	✓
3. นายอาคม วรรณโชค	หญิง	30 ปี	X	+ X
4. นางเครือวัลย์ สุวันทอง	ชาย	55 ปี	X	+ X
5. นางจันสุก แก้วประเสริฐ				+ X
6. นายดวงแก้ว นอระราด				+ X

X = ใช้น้ำฝนตามฤดูกาล

✓ = ใช้ชลประทาน

+ = ใช้น้ำบ่อน้ำชำ

2.4 ผลกระทบในการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมุนเวียน

ในเมื่อก่อนประชาชนชาวบ้านนาช่างทำการผลิตตามแบบโบราณอิงตามธรรมชาติ โดยอาศัยน้ำฝนตามฤดูกาลและทำการผลิตตามศักยภาพของแต่ละครอบครัวที่มีและเคยทำมา ไม่มีการปรับเปลี่ยนแบบวิธีการผลิต จึงทำให้การทำนาเป็นการผลิตพอยังชีพ ชีวิตความเป็นอยู่ที่เหมือนเดิม จนมาถึงปี พ.ศ. 2537 ได้มีโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรซึ่งเป็น โครงการร่วมมือ ไทย-ลาว ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งราชอาณาจักรไทยมาช่วยเหลือ จึงทำให้ชาวบ้านนาช่างมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิตของตนไม่ว่าการเพาะปลูกและการเลี้ยงปศุสัตว์ ได้ทำให้มีผลผลิตเพิ่มมากขึ้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในช่วงต้นและทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม ในปี พ.ศ. 2543 ก็ได้มีองค์การออสเอสของประเทศออสเตรเลีย ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร เรียกว่ากองทุนหมุนเวียน ซึ่งได้ให้ทุนกู้ยืมแก่ชาวบ้านนาช่าง ซึ่งเป็นจำนวนเงินทั้งหมด 82,910,200 กีบ หรือเท่ากับ 414,551 บาท และได้ปล่อยเงินกู้ให้ประชาชนไปแล้วเป็นจำนวนเงินทั้งหมด 79,359,685 กีบ หรือเท่ากับ 396,798.82 บาท ในอัตราดอกเบี้ย 0.8 เปอร์เซ็นต์ และปัจจุบันได้มีทั้งครอบครัวกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นตัวแทนและครอบครัวของชาวบ้านทั่วไปได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนหมุนเวียนดังกล่าวนี้มีจำนวนทั้งหมด 18 ครอบครัว และแต่ละครอบครัวก็ได้กู้ยืมเงินไปลงทุนในการผลิตแล้วและได้ชำระหนี้คืนเมื่อเสร็จสิ้นการเก็บเกี่ยวผลผลิตและแต่ละครอบครัวก็สามารถชำระหนี้คืนได้ตามเวลากำหนดในปีต่อไป กองทุนดังกล่าวก็จะพยายามปล่อยเงินกู้ให้แก่ประชาชนผู้ที่ยังไม่กู้ยืมต่อไป เพื่อให้การผลิตมีการขยายตัวทั้งการเพาะปลูกและเลี้ยงปศุสัตว์นี้ก็ทำให้เศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงไปอีกด้านหนึ่งของชุมชนหมู่บ้านนาช่าง

2.5 ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม-วัฒนธรรม

2.5.1 ผลกระทบของการจัดตั้งองค์กรต่าง ๆ ขึ้นในหมู่บ้าน

หลังจากที่ประเทศได้รับการปลดปล่อยในปี พ.ศ. 2518 รัฐบาลลาวก็ได้ดำเนินการปฏิวัติด้านแนวคิดและวัฒนธรรมเข้าสู่ชนบท เพื่อลบล้างระบบความเชื่อ ค่านิยม จารีตประเพณี และวัฒนธรรมในสิ่งที่ไม่ดีของสังคมเก่าแล้วสร้างสังคมใหม่ให้สอดคล้องกับอุดมการณ์ของสังคมนิยม เพื่อทำให้สังคมมีความสงบเรียบร้อยและมีการพัฒนาอีก ๆ ขึ้นไป ดังนั้นจึงทำให้หมู่บ้านนาช่างได้จัดตั้งองค์กรต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งได้แก่ องค์กรหน่วยพรรค องค์กรแนวโฮม ชมรมแม่บ้านหรือองค์กรสมาคมแม่หญิง องค์กรเยาวชน องค์กรป้องกันความสงบสุข และองค์กรจัดตั้งกองหลอน (ทหารบ้าน) องค์กรต่าง ๆ ดังกล่าวมีหน้าที่นำพาและช่วยเหลือประชาชนในการปกป้องรักษาและพัฒนาหมู่บ้านในด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้หมู่บ้านมีการพัฒนาไปสู่ความเจริญอันจะทำให้ ประชา

ชนมีความสุขปกติ นอกนั้นยังได้ให้การศึกษอบรมประชาชนให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องต่อแนวทางนโยบายในการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของรัฐบาล ศึกษาอบรมให้ประชาชนลดละในเรื่องความเชื่อ ค่านิยมที่ไม่สอดคล้องกับนโยบายทางสังคมของรัฐบาล เช่น ความเชื่อในเรื่องผีไสยศาสตร์ การใช้เวทย์มนต์คาถา การทะเลาะวิวาท อาฆาตกัน และการเอาโรคเอาเปรียบกันในหมู่ประชาชน รวมทั้งแนวคิดขโมย เกียจคร้าน เล่นการพนัน เสพยาเสพติด ให้กลายมาเป็นคนดีของสังคมหมู่บ้าน สร้างความสามัคคีเป็นปึกแผ่น และรักใคร่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี ลดละสิ่งที่ไม่ดีของสังคมเก่าได้ทิ้งไว้หันมาประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบกฎหมายของสังคม ภายใต้การช่วยเหลือและการให้การสนับสนุนขององค์กรต่าง ๆ เหล่านี้ได้ทำให้สังคมภายในของหมู่บ้านนาอาจเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเป็นการเปลี่ยนแปลงอีกด้านหนึ่งของสังคม

2.5.2 ผลกระทบในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกในครัวเรือน

ในปี พ.ศ. 2537 เนื่องด้วยโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรภายใต้ความร่วมมือของสองรัฐบาลไทย-ลาว ได้มาช่วยประชาชนชาวบ้านนาอาจ จึงทำให้รัฐบาลได้นำเอากระแสไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้าน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญได้ทำให้หมู่บ้านนาอาจเปลี่ยนแปลงไปคือแต่ละครอบครัวได้มีกระแสไฟฟ้าใช้และสิ่งที่ตามมาคือมีการนำเอาสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยในครัวเรือน เช่น พัดลม ตู้เย็น โทรทัศน์ วิทยุ-เทปและเครื่องใช้ไฟฟ้าอื่น ๆ อีก เมื่อก่อนที่ยังไม่มีกระแสไฟฟ้าใช้ชาวบ้านนาอาจใช้ตะเกียงน้ำมันก๊าดและกระบอกที่ทำด้วยน้ำมันยางผสมขี้เถ้า เมื่อมีกระแสไฟฟ้าใช้ก็เลิกใช้กัน แต่ก็จะนำมาใช้บ้างในเวลากระแสไฟฟ้าดับ การใช้กระแสไฟฟ้าของชาวบ้านนาอาจนอกจากที่ให้แสงสว่างแล้ว ก็ยังได้นำมาใช้ทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่ใช้ประโยชน์จากไฟฟ้าได้อีก ปัจจุบันการนำสิ่งอำนวยความสะดวกในครัวเรือนมาใช้มีค่อนข้างมาก ตามข้อมูลจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างของครอบครัวที่เป็นตัวแบบและไม่เป็นตัวแบบมีดังต่อไปนี้

พัดลม ครอบครัวที่เป็นตัวแบบคิดเป็นร้อยละ 67 ของ 6 ครอบครั และร้อยละ 83 ของ ครอบครัที่ไม่เป็นตัวแบบ 6 ครอบครั

โทรทัศน์ ก็เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทหนึ่งที่ทำให้การพักผ่อนหย่อนใจเปลี่ยนแปลงไป ช่วยผ่อนคลายอารมณ์และสร้างความร่าเริงยามพักผ่อน ปัจจุบันครอบครัที่เป็นตัวแบบมีโทรทัศน์ไว้สำหรับดู คิดเป็นร้อยละ 83 และครอบครัที่ไม่เป็นตัวแบบคิดเป็นร้อยละ 100

ตู้เย็น เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกอีกประเภทหนึ่งที่มีความจำเป็นมากสำหรับการดำรงชีวิต หลังจากที่มีกระแสไฟฟ้าใช้เพราะช่วยเก็บรักษาเนื้อปลา พืชผัก ผลไม้ ไว้ได้นานวันและเป็นที่ทำน้ำเย็นไว้ทานอีกด้วย ในการใช้ตู้เย็นของครอบครัตัวแบบคิดเป็นร้อยละ 67 และครอบครัที่ไม่เป็นตัวแบบ คิดเป็นร้อยละ 100

วิทยุ ชุมชนหมู่บ้านนายง ได้มีวิทยุฟังเมื่อประมาณ 30 ปีก่อน ซึ่งบ้านแรกที่มีวิทยุ คือ บ้านนางรัศมี เคนสีลา ซึ่งได้ซื้อมาจากนครเวียงจันทน์ เป็นวิทยุทรานซิสเตอร์ ชาวบ้านชอบฟังวิทยุ มาก นายคำแสน รุ่งเจริญ เล่าให้ฟังว่า เมื่อมีวิทยุเครื่องแรกนั้นชาวบ้านชอบไปนั่งฟังรายการวิทยุที่ บ้านนางรัศมี ชอบรายการละครวิทยุ เพลงลูกทุ่งและหมอลำ ต่อมาชาวบ้านก็นิยมซื้อวิทยุมากขึ้น เมื่อประมาณ 15 ปีก่อน มีครัวเรือนที่มีวิทยุคิดเป็นร้อยละ 21 และปัจจุบันเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 37 วิทยุมีบทบาทมาก เมื่อชาวบ้านมีกิจกรรมในไร่นาสวน ชาวบ้านก็จะนำวิทยุไปฟังด้วยเสมอต่อมา เมื่อมีกระแสไฟฟ้าใช้ชาวบ้านก็นิยมซื้อวิทยุ-เทปมากขึ้น บางครัวเรือนก็ใช้สเตอริโอ ปัจจุบันวิทยุ-เทปและสเตอริโอมิบทบาทในชุมชนหมู่บ้านนายง เมื่อเวลามีการจัดงานตามประเพณี งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ หรือการจัดงานส่วนราชการที่รวมทั้งหมู่บ้านก็จะเปิดวิทยุ-เทป งานพิธีได้เริ่มขึ้น แล้ว สำหรับครอบครัวที่เป็นตัวแบบในระยะก่อนที่ไม่เป็นครอบครัวตัวแบบมีวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 57 ในปัจจุบันเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 67 และครอบครัวกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นตัวแบบมีวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 43 และปัจจุบันเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 64 วิทยุ-เทปและสเตอริโอนี้ประชาชนซื้อมาจากนครเวียงจันทน์

ชาวบ้านนายง นอกจากการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในครัวเรือนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังได้ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ อีก อาทิ ยานพาหนะประเภทต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น เพื่อความสะดวกในการสัญจรไปมา ภายในหมู่บ้าน เดินทางไปหมู่บ้านใกล้เคียง และการเดินทางไปตัวเมืองเพื่อไปซื้อของ ไปพักผ่อนในตัวเมืองหรือบรรทุกผลผลิตไปขาย สำหรับครอบครัวกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแบบและไม่เป็นตัวแบบที่ได้ใช้พาหนะ เช่น รถจักรยานและรถจักรยานยนต์ตามข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์คือ ครอบครัวตัวแบบใช้รถจักรยานคิดเป็นร้อยละ 29 รถจักรยานยนต์คิดเป็นร้อยละ 33 และครอบครัวที่ไม่เป็นตัวแบบใช้รถจักรยานคิดเป็นร้อยละ 21 รถจักรยานยนต์คิดเป็นร้อยละ 50 ในเมื่อก่อนจะไปไหนมาไหนก็ใช้การเดินทางเท้าเป็นส่วนมาก การนำใช้สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทต่าง ๆ ของชาวบ้านนายงได้แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านนายงมีแนวโน้มกำลังเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตแบบสังคมชนบทไปเป็นสังคมเมืองมากขึ้น จากการมีการติดต่อกับตัวเมืองได้ทำให้ชาวบ้านพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างของตนให้เป็นแบบคนเมือง เช่น มีพฤติกรรมบางอย่างที่ได้พบเห็นจากสังคมเมือง อาทิ การนุ่งห่ม การใส่เสื้อผ้า การปรุงอาหารแบบคนเมือง และการจัดงานพิธีกรรมต่าง ๆ แบบสังคมเมือง เช่น การจัดงานสังสรรค์เพื่อนฝูงหรืองานแต่งงาน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้เป็นผลกระทบต่องานวิถีชีวิตของชุมชนหมู่บ้านนายงได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม-วัฒนธรรมอีกทางหนึ่งเหมือนกัน

2.5.3 การพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.5.3.1 การส่งลูกหลานเข้าเรียนมากขึ้นตามข้อมูลที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการศึกษาของลูกหลานประชาชนภายในหมู่บ้านนายวงว่า ในปัจจุบันชาวบ้านได้ส่งลูกหลานเข้าเรียนแต่ละปีก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นเพราะว่าประชาชนได้เห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น เมื่อก่อนประมาณ 30 ปี ชาวบ้านจะให้ลูกช่วยพ่อแม่ทำนาทำไร่มากกว่าให้เรียนหนังสือ อีกทั้งในเวลานั้นโรงเรียนก็ยังไม่ มี มีก็อาศัยศาลาวัดเป็นสถานที่เรียน ครูสอนก็ไม่มีการเรียนก็เรียนถึงแค่ชั้น ป.2 และก็ไม่มีการไปเรียนต่อที่ไหนเลย เมื่อประเทศได้รับการปลดปล่อย ปี พ.ศ. 2518 ก็ได้สร้างโรงเรียนขึ้น มีชั้น ป.1-ป.4 มาถึงปี พ.ศ. 2524 ชั้นเรียนก็ได้เพิ่มขึ้นอีก 1 ชั้นเรียนคือชั้น ป.5 เมื่อเรียนจบชั้นประถม 5 แล้วทางโรงเรียนก็ได้ส่งไปเรียนต่อชั้นมัธยมและให้เรียนต่อถึงชั้นมัธยมปลายตามผู้อำนวยการโรงเรียนได้บอกกับผู้วิจัยว่า แต่ละปีก็ได้ส่งนักเรียนไปเรียนต่อดังที่ได้กล่าวมา ในปีการศึกษาที่ผ่านมาการส่งนักเรียนไปต่อชั้นมัธยมเพิ่มขึ้น 3 เปอร์เซ็นต์ การส่งลูกหลานไปเรียนของประชาชนก็เพื่ออยากให้ลูกหลานมีวิชาชีพ มีงานทำที่ดี ไม่อยากให้ลูกหลานมีอาชีพทำนาทำไร่เหมือนพ่อแม่เพราะการทำนาทำไร่ในนั้นมีความยากลำบาก อีกทั้งในหมู่บ้านนายวงก็ได้เปิดการสอนประชาศึกษาให้แก่ประชาชนผู้ที่ไม่รู้หนังสือ อ่าน ไม่ออกเขียนไม่ได้ ตั้งแต่อายุ 15 ปีถึง 45 ปี ให้เข้าเรียนประชาศึกษา เพื่อให้อ่านออกเขียนได้ตามนโยบายการลดล้างความไม่รู้หนังสือของประชาชนของรัฐบาล จากเหตุการณ์ทางการศึกษาดังกล่าวนี้ จึงทำให้ชุมชนหมู่บ้านนายวงมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอีกด้านหนึ่ง

2.5.3.2 การวางแผนครอบครัว เมื่อประมาณ 20 ปีก่อน ชาวบ้านรู้จักการวางแผนครอบครัวบ้างแล้ว แต่รู้จักในลักษณะเป็น “การทำหมัน” หรือ “การมัดผูกมดลูก” ตามนางวงเดือน แสนสุก แพทย์ประจำบ้านได้บอกกับผู้วิจัยว่า นับแต่เธอได้มาอยู่ในหมู่บ้านนี้ก็ได้มีการรณรงค์ให้ประชาชนมีการวางแผนครอบครัวในการมีลูกห่างหรือให้มีลูกน้อยคน ถ้ามีลูกมากก็จะทำให้ ครอบครัวมีความยากจน หรือผู้ใดมีลูกมากเกินไปจะทำให้แม่มีสุขภาพไม่ดี มีปัญหาด้านมดลูก ปัจจุบันชาวบ้านได้รู้จักวิธีป้องกันไม่ให้มีลูกถี่หรือมีลูกมาก เช่น รู้จักเวลาในการร่วมเพศหรือการกินยา

2.5.3.3 การรักษาพยาบาลบางเรื่องเปลี่ยนไป ในการรักษาพยาบาลของชาวบ้านนายวงไม่ว่าครอบครัวตัวอย่างที่เป็นตัวแบบและครอบครัวที่ไม่เป็นตัวแบบ จากข้อมูลแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ รวมทั้งผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นข้อมูลที่ตรงกันว่าในเมื่อก่อนเวลาเจ็บป่วยชาวบ้านได้ไปรักษาทั้งกับหมอผีหมอไสยศาสตร์ แพทย์แผนโบราณและกับแพทย์สมัยใหม่ เพราะเมื่อก่อนชีวิตความเป็นอยู่ก็ค่อนข้างลำบาก อีกทั้งการคมนาคมก็ไม่สะดวกแก่การจะไปรักษาที่โรงพยาบาลในตัวเมือง นับแต่มีโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรมาช่วยเหลือ ชาวบ้าน

นางยงเวลาเจ็บป่วยก็จะไปพบแพทย์ ไปโรงพยาบาลเพื่อตรวจร่างกายและหาวิธีการรักษา เนื่องด้วยการคมนาคมสะดวกสบายมีรถวิ่งเข้า-ออกตลอดทั้งวัน และในระยะ 2 ปีมานี้ภายในหมู่บ้านนางยงก็ได้มีแพทย์ประจำบ้าน 1 คน ที่ได้คอยให้ความช่วยเหลือในเวลาชาวบ้านเจ็บป่วยก็จะไปหาแพทย์ประจำบ้าน เพื่อตรวจอาการป่วยและให้การรักษาดำเนินการป่วยหนักแพทย์ประจำบ้านก็จะนำส่งที่โรงพยาบาลเมืองนาทรายทองหรือโรงพยาบาลในนครเวียงจันทน์ ปัจจุบันชาวบ้านนางยงเมื่อเจ็บป่วยส่วนมากจะได้รับการรักษากับแพทย์สมัยใหม่หรือแพทย์แผนปัจจุบัน แต่ก็มีบ้างเล็กน้อยที่ยังมีการรักษากับแพทย์แผนโบราณ แต่การไปรักษากับหมอผีหมอไสยศาสตร์ไม่มีอีกแล้ว อีกทั้งในหมู่บ้านไม่มีหมอดังกล่าวเลย และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ประกาศให้ประชาชนลดละเลิกการเชื่อถือผี เทวดาฟ้าดิน เวลาเจ็บป่วยให้ไปรักษากับแพทย์สมัยใหม่ไป โรงพยาบาล จากข้อมูลดังกล่าวนี้ก็จะเห็นได้ว่าการรักษาพยาบาลของชาวบ้านนางยงได้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นผลกระทบอีกด้านหนึ่งที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม-วัฒนธรรมในหมู่บ้าน

2.6 การปฏิบัติภายในครอบครัวและหมู่บ้าน

2.6.1 การแต่งงานในระยะ 2 ปีมานี้ การแต่งงานของชุมชนหมู่บ้านนางยงได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ถือนอกจากการปฏิบัติตามจารีตประเพณีแล้วก็ยังได้ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายอีกทอดหนึ่ง นี้เป็นปรากฏการณ์ที่เด่นชัดในสังคมของหมู่บ้าน หลังจากพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายหญิง-ชาย ได้ตกลงให้แต่งงานกันของกลุ่มบ่าว-สาว โดยมีอำนาจฝ่ายปกครองเป็นพยาน ในการนี้อำนาจฝ่ายปกครองก็จะทำหนังสือยืนยันเพื่อเป็นหลักฐานและให้กลุ่มบ่าว-สาวไปทำพิธีการจดทะเบียนสมรสที่สำนักงานทะเบียนอำเภอ หลังจากการจดทะเบียนเสร็จก็ให้กลุ่มบ่าว-สาวไปตรวจเลือดที่โรงพยาบาล เพื่อตรวจว่าในร่างกายของทั้งสองมีสุขภาพสมบูรณ์ดีหรือไม่ หรือมีโรคอะไร เพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของครอบครัวในอนาคต คู่สมรสได้ปฏิบัติเช่นนี้มาแล้ว 5 คู่ด้วยกัน ดังที่ได้เสนอมมาแล้วข้างต้น ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ได้มีผลทำให้สภาพทางสังคม-วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของสังคมหมู่บ้านนางยง

2.6.2 การทำบุญตามประเพณี ในปัจจุบันการทำบุญมีบางอย่างได้เปลี่ยนแปลงไปถึงแม้ว่าเมื่อก่อนและปัจจุบันที่ได้มีการจัดพิธีทำบุญตามประเพณีที่เคยปฏิบัติกันมา โดยเฉพาะการไปวัดในวันพระ การถือศีลในช่วงเข้าพรรษาได้ลดน้อยลงไปบ้าง ในอดีตชาวบ้านเคร่งครัด คนเฒ่า คนแก่จะไปถือศีลปฏิบัติธรรมในช่วงเข้าพรรษา และในวันพระ หรือการทำบุญตักบาตร การร่วมพิธีกรรมประจำปีที่วัด การปฏิบัติตามประเพณีในครัวเรือนก็เช่นกัน ปัจจุบันการทำบุญตามประเพณีของชาวบ้านก็ได้เปลี่ยนไป คือได้จัดงานพิธีกรรมการทำบุญประเพณีคือบุญมหาชาติหรือบุญผะเหวด บุญสงกรานต์และบุญบั้งไฟมาทำพิธีรวมกันในวันเดียว สาเหตุที่ทำเช่นนี้ชาวบ้านผู้ให้ข้อมูลหลักได้

บอกกับผู้วิจัยว่า เป็นการประหยัดเวลา ประหยัดรายจ่ายในการเตรียมงาน อีกทั้งไม่มีเวลาวางมากพอที่จะจัดพิธีบุญแต่ละเดือน เพราะแต่ละครอบครัวก็มีงานทำกันมากขึ้นไม่เหมือนในอดีต หลังจากเสร็จฤดูเก็บเกี่ยวข้าวแล้วก็ไม่มีงานการผลิตอีก จึงมีเวลาวางในการจัดงานพิธีบุญต่าง ๆ ในแต่ละเดือนได้ แต่ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจไม่เหมือนในอดีตอีกแล้ว แต่ละคนต้องดิ้นรนทำมาหากินเพื่อให้ครอบครัวมีพอกินพอใช้ ในอดีตแค่ผลิตข้าวก็พอแล้ว ส่วนอาหารไปหาตามธรรมชาติมีทุกอย่าง ชาวบ้านได้บอกอีกว่าปีต่อไปก็จะจัดพิธีบุญประเพณีเช่นนี้เหมือนกัน ฉะนั้นเมื่อมีการทำบุญตามประเพณีของชาวบ้านนายงได้มีการเปลี่ยนไปดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ก็ได้มีผลทำให้สภาพทางสังคม-วัฒนธรรมภายในชุมชนหมู่บ้านนายงเปลี่ยนแปลงไปด้วยเหมือนกัน

2.6.3 การทำคลอดได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อก่อนผู้หญิงชาวบ้านนายงนิยมการทำคลอดกับหมอดำแยที่บ้าน ตามชาวบ้านผู้ให้ข้อมูลหลักบอกกับผู้วิจัย หลายคนได้เล่าให้ฟังว่า เมื่อมีเหตุการณ์กรณีของนางอ้อยที่ได้ทำคลอดกับหมอดำแยที่บ้าน เป็นเหตุให้นางอ้อยและลูกในท้องเสียชีวิตมาก ทำให้แม่อ่อนแรงพร้อมทั้งลูกในท้องก็ได้รับการกระทบกระเทือนมาก จึงเป็นเหตุให้เสียชีวิต นับแต่ปี พ.ศ. 2537 เป็นต้น ทำให้ผู้หญิงชาวบ้านนายงเวลาจะทำคลอดก็จะไปทำคลอดที่ โรงพยาบาลกันทั้งหมด เพื่อความสะดวกและความปลอดภัยในชีวิตทั้งแม่และลูกในท้อง แต่ในระยะ 2 ปีมานี้ ได้มีแพทย์ประจำบ้านก็ได้มีผู้หญิงที่มีครรภ์ได้ทำการคลอดกับแพทย์ประจำบ้านเพราะว่าแพทย์ประจำบ้านได้มีอุปกรณ์ช่วยในการทำคลอดให้ แต่ปัจจุบัน ไม่มีใครทำคลอดกับหมอดำแยอีกแล้ว การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ได้ทำให้คุณภาพชีวิตของครอบครัวของชาวบ้าน นายงเปลี่ยนไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม

สรุปผลกระทบ

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม-วัฒนธรรมมีหลายด้านที่แตกต่างกัน ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจกว้างขวางและลึกซึ้งกว่าด้านอื่นๆ กล่าวคือมีการเปลี่ยนแปลงแบบวิธีการผลิต โดยได้ลบล้างแบบวิธีการผลิตของศักดินาและทุนนิยม ยกเลิกกรรมสิทธิ์ของเอกชนเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตและทดแทนด้วยแบบวิธีการผลิตสังคมนิยม โดยมีสองรูปแบบกรรมสิทธิ์ คือกรรมสิทธิ์ของปวงชนและกรรมสิทธิ์ของกลุ่มหรือบุคคลคณะที่มีกรรมสิทธิ์รวมหมู่ของประชาชน ผู้ใช้แรงงานซึ่งประกอบมี 3 ด้าน คือ 1. กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิต 2. กรรมสิทธิ์ในการประกอบการผลิตและ 3. กรรมสิทธิ์ในการแจกจ่ายผลิตภัณฑ์ โดยได้หันเอาชาวไร่ชาวนาที่ทำการผลิตเอกชนมาทำการผลิตรวมหมู่ตามแนวทางนโยบายในระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมแนวคอมมิวนิสต์ของรัฐบาล เพื่อมุ่งหวังให้ประชาชนชาวไร่ชาวนามีชีวิตความเป็นอยู่

พอกินพอใช้และพึ่งตนเองได้ ในการนี้รัฐบาลจึงมีนโยบายในการจัดตั้งสหกรณ์ร่วมหมู่บ้าน โดยให้ปฏิบัติตาม 3 หลักการคือ 1. ให้มีความสมัครใจ 2. มีผลประโยชน์ร่วมกัน และ 3. มีการคุ้มครองอย่างมีประชาธิปไตย ที่สำคัญก็คือเคารพสิทธิเป็นเจ้าของชาวไร่ชาวนาผู้ใช้แรงงาน และปฏิบัติ 3 ผลประโยชน์อย่างถูกต้องเหมาะสม คือ 1. ผลประโยชน์ของรัฐ 2. ผลประโยชน์ร่วมหมู่และ 3. ผลประโยชน์ส่วนตัวบุคคลผู้ใช้แรงงาน ดังนั้นในปี พ.ศ. 2519 และ 2521 หมู่บ้านนายาง ก็ได้จัดตั้งสหกรณ์ร่วมหมู่บ้าน 2 ครั้ง ดังที่ได้กล่าวมาในบทที่ 4 การจัดตั้งสหกรณ์ของชาวบ้านนายางไม่ได้รับผลผลิตเท่าที่ควรดังความหวังที่ได้ตั้งเอาไว้ ผลกระทบของการจัดตั้งสหกรณ์คือ ทำให้ผลผลิตของประชาชนชาวไร่ชาวนาลดน้อยลง และในที่สุดก็ขาดแคลนข้าวเพื่อบริโภค มีชีวิตความเป็นอยู่ค่อนข้างลำบากในการจัดตั้งและการปฏิบัติตามนโยบายต่อสมาชิกสหกรณ์ยังไม่ได้ดีเท่าที่ควร ตามหลักการของสหกรณ์ดังที่ได้กล่าวมา อีกทั้งผู้บริหารสหกรณ์และประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งสหกรณ์และขาดเงินทุนมาสนับสนุน สหกรณ์จึงได้ยุบเลิกไปให้สมาชิกแต่ละครอบครัวหันมาทำการผลิตตามแบบเดิมที่ได้ทำมาตามศักยภาพของแต่ละครอบครัว

จนมาถึงปี พ.ศ. 2537 ซึ่งเป็นระยะที่รัฐบาลลาวกำลังดำเนินการปฏิบัติแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมแห่งชาติ 5 ปีครั้งที่ 3 ได้มีโครงการร่วมมือของสองรัฐบาลไทย-ลาว คือ โครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แห่งราชอาณาจักรไทยได้มาให้การช่วยเหลือแก่ประชาชนชาวหมู่บ้านนายาง อันเนื่องด้วยรัฐบาลลาวได้มีนโยบายเปลี่ยนแปลงใหม่ในด้านเศรษฐกิจ โดยยกเลิกกลไกคุ้มครองแบบรวมศูนย์อำนาจอธิปไตยบริหารถือฤกษ์ไปสู่กลไกตลาด โดยการนำใช้นโยบาย “กลไกเศรษฐกิจใหม่” (New Economic Mechanism – NEM) โดยให้เสรีภาพแก่ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจและส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศและให้สอดคล้องกับยุคสมัยใหม่ในการเปลี่ยนใหม่ด้านเศรษฐกิจได้เกิดขึ้น เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2526 ในที่ประชุม สมัชชาพรรคประชาชนปฏิวัติลาวครั้งที่ 4 ซึ่งได้มีมติรับรองแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมแห่งชาติ 5 ปี ครั้งที่ 2 (2529-2533) และรับรองนโยบายพัฒนาประเทศตามนโยบาย “จินตนาการใหม่” หรือ “กลไกเศรษฐกิจใหม่” ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 ผลกระทบจากการช่วยเหลือของโครงการดังกล่าวได้มีผลทำให้เศรษฐกิจของชุมชนหมู่บ้านนายางเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งในเมื่อก่อนชาวบ้านทำนาปลูกข้าวเป็นอาชีพหลักและมีการผลิตพอเลี้ยงชีพ ทำนาปีละ 1 ครั้ง ตามฤดูกาล คือทำนาปี อาศัยน้ำฝน เครื่องมือการผลิตก็เป็นแบบแรงงาน

ปัจจุบันชาวบ้านได้ทำนาปีละ 2 ครั้ง คือทำนาปี และนาปรัง โดยอาศัยแหล่งน้ำจากคลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำและน้ำฝนตามฤดูกาลเข้าในการผลิต ได้ใช้เทคโนโลยีการเกษตรในการผลิต เช่น รถไถ ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืชและพันธุ์ข้าวที่ใช้ปักดำก็ใช้พันธุ์ข้าวปรับปรุง เมื่อก่อน

ใช้พันธุ์ข้าวพื้นเมือง นอกจากทำนาแล้วชาวบ้านนาช่างไม่ว่าครอบครัวกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแบบ และไม่เป็นตัวแบบ หรือครอบครัวทั่ว ๆ ไปยังได้ทำสวนปลูกพืชผักสวนครัว ปลูกพืชไร่พืชสวน และเลี้ยงปศุสัตว์ เป็นการทำการผลิตเพื่อยังชีพและเพื่อขายเป็นสินค้า ทำให้แต่ละปีเงินเหลือเก็บสะสมไว้พอสมควร

ส่วนผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม-วัฒนธรรมพบว่าเมื่อปี พ.ศ. 2518 ประเทศได้เปลี่ยนอำนาจการปกครองได้ทำให้ภายในหมู่บ้านนาช่างมีการจัดตั้งองค์กรต่าง ๆ ของสังคมขึ้น ดังที่ได้กล่าวข้างต้น เป็นองค์กรในการรวมพลังในการสร้างความสามัคคีในสังคม หมู่บ้านและเผ่าคอยดูแลปกป้องรักษาและให้การศึกษาอบรมแก่ประชาชนในด้านสังคม-วัฒนธรรม เมื่อก่อนองค์กรต่าง ๆ เหล่านี้ ภายในสังคมหมู่บ้านนาช่างไม่มีในด้านการศึกษาก็ได้สร้างโรงเรียนขึ้น 1 หลัง ในระยะแรกถึงปัจจุบันมี 2 หลัง มี 9 ห้องเรียน ตั้งแต่ชั้น ป.1 - ป.5 เมื่อก่อนยังไม่มีโรงเรียนได้อาศัยศาลาวัดเป็นที่เรียนและอาศัยพระในวัดเป็นครูสอน มีห้องเรียนแค่ ป.1-ป.2 ครูที่ประจำอยู่ที่โรงเรียนในหมู่บ้านก็ได้เปิดสอนประชาศึกษาให้แก่ประชาชนผู้ที่ไม่รู้หนังสือให้อ่านออกเขียนได้ ปัจจุบันชาวบ้านนาช่างได้มีการศึกษาเพิ่มขึ้น ทำให้การศึกษามีการขยายตัว การนิยมส่งลูกหลานเรียนระดับสูงมากขึ้น ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง เมื่อมีโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรมาช่วยเหลือได้มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกในการติดต่อสัมพันธ์กับตัวเมืองเพิ่มมากขึ้น รูปแบบการบันเทิงก็หันมาฟังเทป-สเตอริโอ ดูรายการโทรทัศน์ ในการรักษาพยาบาลประชาชนหันมารับการรักษากับแพทย์สมัยใหม่หรือแพทย์แผนปัจจุบันและไปโรงพยาบาลด้านสุขภาพได้มีการใช้ส้วมมากขึ้น มีการคุมกำเนิดมากขึ้น การทำคลอดได้เปลี่ยนไปอย่างมาก การแต่งงานได้ปฏิบัติตามกฎหมายมากขึ้น ในเรื่องการใช้น้ำเพื่อบริโภคประชาชนหันมาใช้น้ำบาดาลและน้ำสร้างแท็งค์ซีเมนต์ แต่ผลกระทบที่มีน้อยมากต่อความเชื่อ ค่านิยมในเรื่องขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี สืตสืบสอง การทำบุญตักบาตร การไปวัดในวันพระและการถือศีลในช่วงเข้าพรรษา

3. ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะที่ควรกล่าวถึง 2 ประการดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในแง่ของการใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยที่ปรากฏข้างต้น ได้ชี้ให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมเกิดขึ้นและพัฒนาภายใต้นโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมของรัฐบาลลาว ซึ่งได้เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2518 – 2544 ซึ่งเป็นระยะที่ประเทศลาวได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจรัฐให้สอดคล้องกับระบบสังคมนิยมและมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและภายใต้โครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านเกษตร ซึ่งเป็นโครงการร่วมมือระหว่างสองรัฐบาลไทย-ลาว ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แห่งราชอาณาจักรไทย เริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2537 จนถึงปี พ.ศ. 2544 ซึ่งเป็นโครงการที่แทรกเข้ามาเพื่อเสริมแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมแห่งชาติ ระยะแผนการ 5 ปี ครั้งที่ 3 มีผลให้ ชุมชนหมู่บ้านนายนายมีการเปลี่ยนแปลงแบบวิธีการผลิตและโครงสร้างสังคมเข้าสู่ความทันสมัย มีการนำใช้เทคโนโลยีการเกษตรเข้าในการผลิตและการนำใช้สิ่งอำนวยความสะดวกในครัวเรือน มีองค์กรต่าง ๆ ของสังคมเป็นพลังช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม-วัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้น แต่ความเชื่อ ค่านิยม จารีตประเพณียังคงปรากฏอยู่ ซึ่งจะเป็นผลดีหากหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปพิจารณาการวางแผนพัฒนาชุมชนที่เป็นศูนย์กลางขณะนี้ได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะหมู่บ้านนายนาย หนึ่งใน 9 หมู่บ้านของกลุ่มหมู่บ้านที่ 3 เมืองนาทรายทอง กำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเป็นตัวแทนของ 9 หมู่บ้านที่อยู่ภายใต้การช่วยเหลือของโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร ด้วยเงื่อนไขและจุดพิเศษของหมู่บ้านนี้ โดยเฉพาะเป็นหมู่บ้านพื้นฐานของการปฏิวัติลาวในเมื่อก่อน ซึ่งมีความแตกต่างจากหมู่บ้านอื่น ๆ ในเมืองนาทรายทอง ทำให้ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ยังมีอำนาจในการอธิบายต่ำยังเป็นจริงเฉพาะกรณีเท่านั้น ไม่สามารถจะได้อบรมสรุปเป็นข้อความทั่วไปได้ ฉะนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไปควรศึกษาเพิ่มด้านการเมืองการปกครองของหมู่บ้านนี้ และควรเลือกพื้นที่หรือหมู่บ้านอื่น ๆ เป็นพื้นที่ศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนและกว้างขวางยิ่งขึ้น

3.2.2 วิธีการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพโดยอาศัยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและสัมภาษณ์เป็นหลัก ทำให้ข้อมูลที่ได้มานั้นมีความถูกต้องหรือมีความเที่ยงตรงในระดับหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไปควรจะนำวิธีการศึกษาเชิงปริมาณเข้ามา

ประกอบด้วยเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มามีความถูกต้องเที่ยงตรงและมีความน่าเชื่อถือในชั้นวิจัยเชิงอธิบาย (explanatory research) มากขึ้น

3.2.3 การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม : กรณีศึกษาหมู่บ้าน นา ยาง เมืองนาทรายทอง กำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในครั้งนี้ เป็นการศึกษารวมทั้งครอบครัวที่เป็นตัวแบบและครอบครัวอื่น ๆ ที่ไม่เป็นตัวแบบรวม 12 ครอบครัว ฉะนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรจะศึกษาด้านการเมืองการปกครองของหมู่บ้านว่ามีผล ต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม-วัฒนธรรมมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้องค์ความรู้ ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2.4 ข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้เน้นเพียงข้อเสนอที่สร้างเพื่อการอธิบาย ปรากฏการณ์ในเชิงพรรณนายังไม่ได้ข้อสรุปทั่วไป (Generalization) ที่มีนัยเชิงวิทยาศาสตร์จน สามารถพัฒนาเป็นทฤษฎีได้เท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรนำข้อเสนอดังกล่าวไปศึกษา กรณีเชิงประจักษ์เพื่อตรวจสอบและหาความสัมพันธ์ที่มีลักษณะทั่วไปและเป็นที่ยอมรับในเชิง วิทยาศาสตร์จนสามารถพัฒนาเป็นทฤษฎีทางสังคมได้ (Theory)